

«Қарабалық ауданы білім
бөлімінің М.Сералин атындағы
жалпы білім беретін мектебі» КММ
педагогикалық отырыс
шешімімен қабылданды
«28» тамыз 2024 жыл №1 хаттама
Мектеп директоры
Бисенов А.К.

**«Жас шахматшы»
үйірмесінің бағдарламасы**

Оқушылардың жасы: 9-17 жас
Бағдарламаның орындалу мерзімі: 1 жыл

**Құрастырушы педагог: Утешов А.О
Тарих пәнінің мұғалімі**

**Қарабалық кенті
2024-2025 оқу жылы**

Түсінік хат

Оқушыларға шахмат ойынын үйрету олардың ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамытуға зор әсерін береді. Шахмат ойнай білетін бала аз уақытта ойын шоғырландырып, туындаған жағдаятты сараптауға дұрыс шешім шығаруға үйреніп, алдына қойған мақсатына жетуге талпынады.

«Жас шахматшы» үйірмесінің оқушыларға берері көп. Шахмат ойыны мен математика пәнін байланыстыра жұмыс жүргізсе, балалардың оқу үлгерімінің артуына, оқу материалдарын қабылдауға ықпалы зор.

«Жас шахматшы» үйірмесінің бағдарламасы оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай құрылған. Ойын әліппесі мен тактикасы толық қамтылған. Үйірме сабақтары баланың жеке қасиеттерін ашуға ықпал етеді.

Шахмат ойыны –балаларға тек қуаныш сыйлайтын ойын ғана емес, ойлауды дамытудың тиімді құралы. Шахматқа үйретудің алғашқы баспалдақтарын көрсету- балаларды кеңістікке бағдарлай алу қабілетін дамытуға, ойлаудың аналитикалық-синтетикалық жолдарын, ой тұжырымдарын жасау, есте сақтау, қорытынды жасай алу қабілетін, іс-әрекетін болжауды дамытуға көмектеседі. Ол оқушылардың аз уақытта ойларын шоғырландыруына, жүйелеуге, туған жағдаятты сараптауға және шешім шығаруға үйретеді және алдына қойған мақсатына жетуге, төзімділікке тәрбиелейді. Адамның ойлау жүйесін дамыта түсуде математиканың маңызы зор. Ал шахмат ойыны математикамен тығыз байланысты. **Математикалық білімді көтеруде шахмат ойынына үлкен мән беріледі.**

Бағдарламаның мақсаты — оқушыларды шығармашылық ізденімпаздыққа баулу, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу.

Үйірме сабақтарынан оқушы меңгеруге тиісті қабілеттер:

1. Техникалық -оқушылардың жаттығу ойындарында, мектепішілік, аудандық шахмат сайыстарына қатысуда, -ойын барысында шахматтық есептер мен этюдтарды шешу кезінде қалыптасатын іс әрекеттері.
2. Интеллектуалдық - оқушылардың ойынға сараптама жасауымен; - арнайы әдебиеттерді оқуымен; -үздік ойыншылардың ойындарын қарап талдауымен қалыптасатын іс әрекеттері.

Бағдарлама аптасына 1сағат, барлығы 34сағатқа берілген.

Міндеттері:

- Шахматтың шығу тарихымен таныстыру,
- ойын ережелерін үйрету, оқушыларға шахмат ойыны туралы теориялық білім беру,
- Сайыстар өткізу ережелерімен таныстыру..
- Тұлғаның логикалық ойлауын, есте сақтауын, орнықтылығын жаңа басқа да жағымды қасиеттерін жетілдіру;
- Айналасына ұқыптылықпен қарау, жеке қасиеттерін жетілдіруге

ұмтылдыру,

- өзін тәртіпке салуға тәрбиелеу, еріктілік қасиеттерін жетілдіруге және өзін өзі бағалай білуі

Күтілетін нәтиже

- Әр жеке тұлға өзіндік ерекшеліктерін көрсете біледі, басқада қырынан ашыла біледі.
- Әрі төзімдік, шыдамдылық сол сияқты рухани адами қасиеттерін дамыта түседі.
- Оқушылардың пәнді игеруімен қатар ұжымда жұмыстана білуі қалыптасады.
- Аудандық, облыстық жарыстарға қатысып, жүлделі орындар алу.

ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МАЗМҰНЫ

I. Интегративті тұтастық принципі.

Шахмат үйірмесінің оқушылары I тоқсанда түрлі сабақ және іс- әрекет түрлерін шоғырланадырады (сурет, тіл дамыту, математикалық түсінік, театрландыру); ойындарын жүргізеді

II. Ынтымақтастық принципі.

Оқытуға деген жолдардың координациясы ата- аналардың бала тобының өміріне кеңінен қатысуын және олардың жас ерекшелігіне тән психофизиологиялық ерекшеліктерімен табысты танысуын қамтамасыз етеді;

III. Вариативтілік принципі.

Бір мазмұн аясындағы тапсырмалардың вариативтілігі баланың шамасына қарай қабылдауына,оның қызығушылықтары мен қабілеттеріне сәйкес шығармашылығын көрсетуіне мүмкіндік береді;

IV. Жаңалық принципі.

Оқыту бағдарламасын вариативтілік бөлікке қосу мүмкіндігі;

VI. Шығармашылық принципі.

Педагогты әр баланың шығармашылық әрекет тәжірибесін алуға бағыттайды.

VII. Психологиялық жайлылық принципі.

Оқу үрдісін эмоционалды жайлы жағдаймен қамтамасыз ететін ерекше пәндік- дамыту ортасын құру;

Оқу бағдарламасының оқу-тақырыптық формасы

136 сағат аптасына 4 рет

№	Тақырыбы	Сағат саны			Мерзімі
		Теориялық бөлім	Практикалық бөлім	Барлығы	
1	Шахмат- спорт, ғылым, өнер, шығу тарихы, жалпы ережелері	1		1	03.09.2024
2	Шахмат- спорт, ғылым, өнер, шығу тарихы, жалпы ережелері		1	1	04.09.2024
3	Жеке оқытулар.	1		1	05.09.2024
4	Жеке оқытулар.	1		1	06.09.2024
5	Жеке оқытулар.		1	1	10.09.2024
6	Жеке оқытулар.		1	1	11.09.2024
7	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.	1		1	12.09.2024
8	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.	1		1	13.09.2024
9	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.		1	1	17.09.2024
10	Шахмат ойнау ережелері, шахмат күресінің ерекшеліктері.		1	1	18.09.2024
11	Жеке оқытулар.	1		1	19.09.2024
12	Жеке оқытулар.	1		1	20.09.2024
13	Жеке оқытулар.		1	1	24.09.2024
14	Жеке оқытулар.		1	1	25.09.2024
15	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль	1		1	26.09.2024
16	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль	1		1	27.09.2024
17	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль	1		1	01.10.2024
18	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль		1	1	02.10.2024
19	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль		1	1	03.10.2024
20	Шахмат партиясы,дебют, миттельшпиль,эндшпиль		1	1	04.10.2024

21	Жеке оқытулар.	1		1	08.10.2024
22	Жеке оқытулар.	1		1	09.10.2024
23	Жеке оқытулар.		1	1	10.10.2024
24	Жеке оқытулар.		1	1	11.10.2024
25	Шахмат фигуралары, жүрістері.	1		1	15.10.2024
26	Шахмат фигуралары, жүрістері.	1		1	16.10.2024
27	Шахмат фигуралары, жүрістері.		1	1	17.10.2024
28	Шахмат фигуралары, жүрістері.		1	1	18.10.2024
29	Жеке оқытулар	1		1	22.10.2024
30	Жеке оқытулар	1		1	23.10.2024
31	Жеке оқытулар		1	1	24.10.2024
32	Жеке оқытулар		1	1	05.11.2024
33	Пешкамен жүріс, ойнау ережесі.	1		1	06.11.2024
34	Пешкамен жүріс, ойнау ережесі.	1		1	07.11.2024
35	Жеке оқытулар.	1		1	08.11.2024
36	Жеке оқытулар.	1		1	12.11.2024
37	Жеке оқытулар.		1	1	13.11.2024
38	Жеке оқытулар.		1	1	14.11.2024
39	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	15.11.2024
40	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	19.11.2024
41	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	20.11.2024
42	Патшамен (Король) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	21.11.2024
43	Жеке оқытулар.	1		1	22.11.2024
44	Жеке оқытулар.	1		1	26.11.2024
45	Жеке оқытулар.		1	1	27.11.2024
46	Жеке оқытулар.		1	1	28.11.2024
47	Уәзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	29.11.2024
48	Уәзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	03.12.2024
49	Уәзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	04.12.2024
50	Уәзірмен (Ферзь) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	05.12.2024
51	Жеке оқытулар.	1		1	06.12.2024
52	Жеке оқытулар.	1		1	10.12.2024
53	Жеке оқытулар.		1	1	11.12.2024

54	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	12.12.2024
55	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	13.12.2024
56	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	17.12.2024
57	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	18.12.2024
58	Пілмен (Слон) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	19.12.2024
59	Жеке оқытулар.	1		1	20.12.2024
60	Жеке оқытулар.	1		1	24.12.2024
61	Жеке оқытулар.	1		1	25.12.2024
62	Жеке оқытулар.	1		1	26.12.2024
63	Жеке оқытулар.		1	1	27.12.2024
64	Жеке оқытулар.		1	1	09.01.2025
65	Жеке оқытулар.		1	1	10.01.2025
66	Жеке оқытулар.		1	1	14.01.2025
67	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	15.01.2025
68	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	16.01.2025
69	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	17.01.2025
70	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	21.01.2025
71	Атпен (Конь) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	22.01.2025
72	Жеке оқытулар.	1		1	23.01.2025
73	Жеке оқытулар.	1		1	24.01.2025
74	Жеке оқытулар.		1	1	28.01.2025
75	Жеке оқытулар.		1	1	29.01.2025
76	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	30.01.2025
77	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.	1		1	31.01.2025
78	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	04.02.2025
79	Турамен (Ладья) жүріс, ойнау ережесі.		1	1	05.02.2025
80	Жеке оқытулар.	1		1	06.02.2025
81	Жеке оқытулар.	1		1	07.02.2025
82	Жеке оқытулар.		1	1	11.02.2025
83	Жеке оқытулар.		1	1	12.02.2025
84	Шахмат тақтасында фигуралардың қызметі.	1		1	13.02.2025
85	Шахмат тақтасында		1	1	14.02.2025

	фигуралардың қызметі.				
86	Шахмат тақтасында фигуралардың қызметі.		1	1	18.02.2025
87	Жеке оқытулар.	1		1	19.02.2025
88	Жеке оқытулар.	1		1	20.02.2025
89	Жеке оқытулар.		1	1	21.02.2025
90	Жеке оқытулар.		1	1	25.02.2025
91	Фигуралармен ойнау.	1		1	26.02.2025
92	Фигуралармен ойнау.	1		1	27.02.2025
93	Фигуралармен ойнау.		1	1	28.02.2025
94	Фигуралармен ойнау.		1	1	04.03.2025
95	Шахмат тактикасы.	1		1	05.03.2025
96	Шахмат тактикасы.	1		1	06.03.2025
97	Шахмат тактикасы.		1	1	07.03.2025
98	Шахмат тактикасы.		1	1	11.03.2025
99	Жеке оқытулар.	1		1	12.03.2025
100	Жеке оқытулар.	1		1	13.03.2025
101	Жеке оқытулар.		1	1	14.03.2025
102	Жеке оқытулар.		1	1	18.03.2025
103	Шахмат стратегиясы.	1		1	19.03.2025
104	Шахмат стратегиясы.	1		1	20.03.2025
105	Шахмат стратегиясы.	1		1	01.04.2025
106	Шахмат стратегиясы.		1	1	02.04.2025
107	Шахмат стратегиясы.		1	1	03.04.2025
108	Жеке оқытулар.	1		1	04.04.2025
109	Жеке оқытулар.	1		1	08.04.2025
110	Жеке оқытулар.	1		1	09.04.2025
111	Жеке оқытулар.		1	1	10.04.2025
112	Жеке оқытулар.		1	1	11.04.2025
113	Жеке оқытулар.		1	1	15.04.2025
114	Шахмат композициясы.	1		1	16.04.2025
115	Шахмат композициясы.	1		1	17.04.2025
116	Шахмат композициясы.		1	1	18.04.2025
117	Шахмат композициясы.		1	1	22.04.2025
118	Жеке оқытулар.	1		1	23.04.2025
119	Жеке оқытулар.	1		1	24.04.2025
120	Жеке оқытулар.		1	1	25.04.2025
121	Жеке оқытулар.		1	1	29.04.2025
122	Шахмат миниатюрасы.	1		1	30.04.2025
123	Шахмат миниатюрасы.	1	1	2	02.05.2025
124	Шахмат миниатюрасы.	1	1	2	06.05.2025

125	Шахмат миниатюрасы.	1	1	2	08.05.2025
126	Жеке оқытулар.	1		1	13.05.2025
127	Жеке оқытулар.	1		1	14.05.2025
128	Жеке оқытулар.		1	1	15.05.2025
129	Жеке оқытулар.		1	1	16.05.2025
130	Мат қоюдың қарапайым схемасы.	1		1	20.05.2025
131	Мат қоюдың қарапайым схемасы.		1	1	21.05.2025
132	Мат қоюдың қарапайым схемасы.		1	1	22.05.2025
133	Қорытынды сағат.	1		1	23.05.2025